

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №5

Май 2022

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Стохастичните модели на САРА дават основание да се предвижда прибраната пшеница от новата реколта да бъде между 5,9–6,2 млн.т. при вероятност 45%, при 6,2-6,5 млн. т. – 23% и 5,6–5,9 млн.т. – 17%, докато извън тези диапазони вероятността е измерена на 15%. Очакванията са средните добиви да бъдат малко по-високи от тези за последните 5 години - около 5,30 т/ха. В С-И и С-Ц част на страна се очаква по-добра производителност, основано на по-високите валежи през критичния м.април, докато валежните данни за Ю-И и Ю-Ц район са фактор предполагащ по-голям риск от намален добив от обичайното. Текущата прогнози на [JRC Mars](#), е добивът да е 5,2 т/ха, което е с 13% под миналогодишния.
- Текущата оценка за добива при ечемика през новата реколта е от 4,9 т/ха. Прибраните обеми при ечемика се оценяват на 580 хил.т. [JRC Mars](#) оценява добива на 4,86 т/ха, което е с 9,7% надолу на годишна база.
- САРА очаква средните добиви при рапицата да бъдат около 2,75 т/ха. Общото количество на събраната рапица за 2022/23 г. се прогнозира на 380 хил.т., приблизително еднакво с нивата от 2021 г. Прогнозата на [JRC Mars](#) е за добив от 2,77 т/ха, което е с 2% надолу на годишна база.
- По отношение на средните изкупни цени за пазарната 2022/23 се очаква те да бъдат отчетливо по-високи отколкото познатите. Средните изкупни цени за цялата пазарна 2022/23 година при пшеницата се изчисляват на 710 лв/т и около 620 лв/т за ечемика. При рапицата изкупните цени могат да тръгнат от 1300 – 1400 лв/т. Пазарът през тази година до голяма степен ще се определя от световния инфлационен натиск и нагласите за засилено търсене срещу увеличаващите се цени.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- Заради блокирания износ на зърнени и маслодайни семена от Украйна, цените продължават да вървят нагоре. FOB цените от Русия към края на м.май са за хлебна пшеница - 410 US\$/т, ечемик - 365 US\$/т, фуражна пшеница - 370 US\$/т. При царевичата FOB цената е 355 US\$/т. .
- По данни на USDA, новата реколта в световен план се очаква да бъде добра при пшеницата възлизаща на 775 млн.т., 0,6% под рекорда от 2021 г. Сред големите износителки, Украйна ще бъде най-засегнатата, като производството може да падне до 21,5 млн.т. и оттам износът да бъде 10 млн.т при количества за 2021/22 г. стигащи 19 млн.т.
- FOB цените на палмово масло от Малайзия към м.май се задържат около 1714 \$US, като спадът в предлагане на слънчогледово олио заради Украйна държи пазарите нагоре. Понижение има при рапицата на европейските пазари до 807 евро/т. Пазарите на маслодайни култури ще следват петролните цени и отношението към биогоривата в тази ситуация.

Цени България, лв./тон (без ДДС)					
	02.2022	03.2022	04.2022	05.2022*	06.2022*
Хлебна пшеница	510,47	600,44	645,42	660	640
Фуражна пшеница	496,78	588,70	621,95	630	610
Ечемик	461,58	469,40	-	550	500
Царевица	479,18	565,23	598,48	610	630
Слънчоглед**	1120	1662	1713	1700	1720

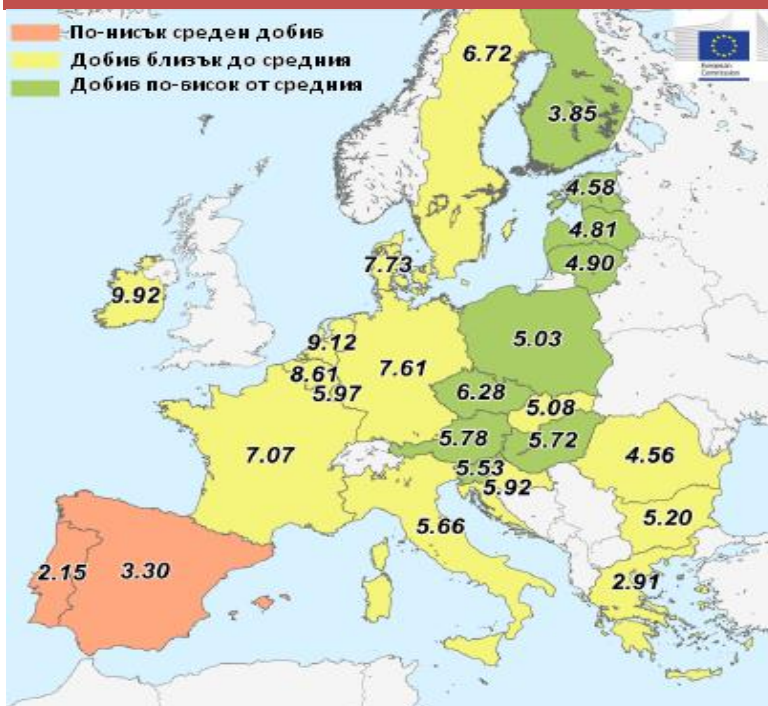
*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗм и НСИ - Липсва информация
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)			
	03.2022	04.2022	% изменение годишна база
Пшеница, червена мека, евро/тон (Мексикански залив)	483,84	621,51	+179%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	304,51	321,79	+28%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	2140	2100	+52%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозни средни добиви от пшеница в ЕС за 2022 г. към средните за периода 2017-2021 година от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, May, 2022

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Данните за изкупните цени на зеленчуци за първото тримесечие на 2022 г. на НСИ показват рекордни нива на увеличение. Средните цени за домати са 2,15 лв/кг, което е ръст с 59% на годишна база. При краставиците увеличението за година е 38%, като изкупните цени са 2,56 лв/кг. Причината за увеличените цени са нарасналите цени на вноската продукция, които за година нарастват с 58% при домати и 69% при краставиците.
- По текущи оценки на САРА, производство на домати през 2022 г. може да падне до 105 хил.т. Същевременно вносът на домати се очаква да се покачи до 105 хил.т, което е около 8% над равнищата от последните години.
- Производството на пипер се очаква да остане в рамките на 53 хил.т. Очакванията за увеличение на търсенето на пипер за преработка може да увеличи вноса до 39 хил.т.
- Най-сериозно намаление се очаква при краставиците, където прибраните количества през 2022 г. е вероятно да възлезе на 45 хил.т. Оценките за вноса на краставици през 2022 година, е той да е 38 хил.т.
- САРА увеличава с между 15-20% предвижданията за средните изкупни цени на наблюдаваните зеленчуци за 2022 г. Цената за полски домати на открито се оценява да е около 0,84 лв/кг, а за оранжерийно производство - 1,80 лв/кг. При оранжерийните краставици, средните изкупни цени се предвижда да са 1,90 лв/кг за оранжерийни краставици и 1,05 лв/кг за полско производство. При пипера, изкупните цени за 2022 г. могат да достигнат 1,10 лв/кг.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Световният експорт на пипер през 2021 г. възлиза на 5,5 млрд.евро, като Испания е успяла да изнесе най-голяма част от тази стойност – 1,34 млрд.евро. Мексико и Нидерландия я следват с 1,3 млрд.евро и 938 млн.евро. Изнесените количества възлизат на 3,9 млн.т, като Мексико и Испания държат 54% от обемите. Холандия успява да постигне най-високи цени на износа – 2,17 евро/кг, докато Испания постига 1,5 евро/кг.
- Цените на минералните торове в САЩ през м.юни, 2022 г. показват индикация надолу с 30% в сравнение с м.май, като амониевата селитра от 1425 US\$/т слеза на 1000 US\$/т. Основната причина е в намаленото търсене на суровината, като понижението на природния газ на пазарите в Европа също допринася за понижението.
- Изследване на [USDA](#) показват, че в последните години делът на изкупните цени за фермерите са едва 14% от крайната стойност на храните. Високата консолидация в отрасъла позволява търговските вериги и големите преработватели да увеличават допълнително своята печалба от ръста на цените на храните, докато набъбващите разходи остават за сметка на фермерите.

Изкупни цени, лв./тон

	02.2022	03.2022	04.2022*	05.2022*	06.2022*
Домати	2,35	2,25	2,20	2,00	1,50
Краставици	2,60	2,74	2,80	2,30	1,70
Пипер	1,90	1,90	1,90	1,60	1,40

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	02.2022	03.2022	04.2022*	05.2022*
Домати - оранжерийни	3,03	3,64	4,49	3,65
Домати - внос	2,83	2,81	3,57	3,05
Краставици - оранжерийни	4,65	4,11	3,65	2,30
Краставици - внос	3,77	3,27	3,00	2,00

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	02.2022	03.2022	04.2022	05.2022
Домати	3,85	3,80	4,82	4,49
Краставици	5,44	4,75	4,37	3,33
Чушки (червени)	3,79	4,70	5,62	5,58

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Пиковите цени на едро на домати в ЕС достигнаха връх през м.март от 2,15 евро/кг, а през м.април – 2,02 евро/кг, което на годишна база е скок с почти 30%. Цените през м.май и м.юни се очаква да се снижат до 1,20 – 1,30 евро/кг. Цените на едро на домати в Турция падат осезаемо и от 0,70-0,80 US\$/кг за червени кръгли домати в края на м.април падат до 0,30 US\$/кг в края на м.май. В момента търговците в България успяват да задържат най-голяма част от разликата между цените на дребно и цените на които ги закупуват, като се възползват от потребителските нагласи за инфлацията.
- Цените на сладкия пипер в ЕС се очертават да са относително най-високи в настоящите месеци. Цените на зеления пипер в ЕС са 1,50 евро/кг, а червеният пипер в Испания по данни на [Agro Pizarra](#) в края на м.май скача дори до 3,00 евро/кг. През м.юни цените ще останат над 1,30 евро/кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция през м.май паднаха до 0,30 US\$/кг, а през м.юни се очаква да са в диапазона от 0,25-0,30 US\$/кг.
- Цените на едро на краставици в Турция в края на м.май продължиха понижението и са около 0,25 US\$/кг, от 0,40 US\$/кг преди месец. На европейския пазар, цените в Испания вървят надолу, като през м.май паднаха до 0,35 евро/кг, докато в края на м.април стигнаха 0,45 евро/кг. Краставиците ще загубят най-много от постигнатите цени в следващите месеци.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Прогнозите на САРА за средните изкупни цени за 2022 г., е да се повишат до 0,79 лв/кг за краве мляко и 1,58 лв/кг за овче мляко. Независимо от това повишение, което може да бъде и още по-голямо особено към края на годината, рентабилността в млечния сектор остава в позиция да догонва увеличаване на разходите, които са нагоре с 60% при концентрираните фуражи и се очаква с 30% ръст и при грубите фуражи съпоставено с миналата година.
- По данни на НСИ, изкупните цени за първото тримесечие на 2022 г. при кравето мляко са 0,77 лв/кг, а при овчето мляко – 1,63 лв/кг и при кравето мляко ще продължат да се покачват и не е изключено да достигнат 0,9 лв/кг в края на годината.
- Изкупеното мляко в България през първото тримесечие се увеличава с 5,4% (8,1 т). При произведените през първото тримесечие млечни продукти има ръст при пакептирани млека с 20% и заквасените млека - 5% и имитиращите млечни продукти 8%.

Развитие на млечната верига в света

- Изкупеното мляко в ЕС за периода м.януари-март, 2022 г. в сравнение със същия период на 2021 г. отчита слабо намаление (-0,3%), като търсенето, специално при износа се свива с големи размери, но цените не се очаква да намалее заради растящите разходи.
- Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия в края на м.май нараства до 0,57 евро/л. Цената е с 68% над тази за м.май 2021 и на рекордно ниво за последните пет години.
- Цените на млечните продукти на борсите в ЕС продължават да се увеличават на месечна база. Цената на сирене Чедър на едро достигна абсолютен максимум за последните пет години от 4,26 евро/кг.
- За първото тримесечие произведеното мляко в САЩ намалява с 1% в сравнение със същият период на предходната година. Същевременно изкупните цени за първите 4 месеца се изчисляват на 0,50 евро/кг, което е с 59% увеличение на годишна база.
- Китай намалява вноса на млечни продукти през първото тримесечие – суроватка (-47%), кондензирана млека (-27%), сирена (-21%) и обезмаслено сухо мляко (-16%). Има ръст само при пълномаслено сухо мляко (+10%).

Актуална информация

- ДФЗ отпуска 30 млн. лв. за кредитиране, включително на стопани отглеждани едри и дребни преживни животни. Кредитите ще се предоставят при лихва в размер на 2% и следва да бъдат погасени до 30 юни 2023 г. Допустимият размер на кредит за земеделски стопанин е до 15 000 лв..

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	02.2022	03.2022	04.2022	05.2022*	06.2022*
България	74.32	76.27	78.23	79.00	81.00
ЕС (13)	82.60	83.34	86.41		

Източник: ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	03.2022	04.2022	05.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	766.7	800.0	788.2	-0.2	+56.2

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	03.2022	04.2022	05.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1888.0	2064.0	2128.0	+3.1	+37.1
ЕС (28)	1234.1	1355.4	1382.8	+2.0	+71.6

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца). За България, цените са от ДКСБТ и отразяват цените на складове на едро, на готови за крайния потребител продукти, с включен ДДС.

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	03.2022	04.2022	05.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1404.0	1430.0	1514.0	+5.9	+37.5
ЕС (28)	721.7	725.6	833.2	+14.8	+36.5

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Анализ на холандската Rabobank описва като несигурно развитието на световния пазар на млечни продукти. Отбелязва се, че и преди войната между Русия и Украйна световните цени се покачваха поради недостатъчно предлагане. Те са резултат от лошо време и свиване на маржовете, като е малко вероятно недостигът да бъде компенсиран в краткосрочен план. Точният анализ на ситуацията обаче е труден защото водещата причина за ценовата ситуация е в световната монетарна политика и усещанията на потребителите за инфлация, което намалява склонността им към спестявания и подсилва търсенето. В противовес, заплахата за продоволствената сигурност може да доведе до стратегически покупки на сухи млека и не е ясно, кога ценовата ситуация ще се нормализира.
- Кооперативът Arla за Великобритания възнамерява да увеличи цената на изкупуваните стандартно и биологично краве мляко с 5 евроцента на килограм. Компенсацията е продиктувана от увеличаващата се разходи за живот и високите инфлация при фуражите. Решението е възможно поради стабилизирането на цените на млечните продукти на борсите на високо ниво без изгледи за намаление.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Според окончателните данни на МЗМ, произведеното количество говеждо и телешко месо в страната през 2021 г. възлиза на 18,2 хил. тона. Основната част от продукцията – 11,1 хил. тона (61%) продължава да се добива в стопанствата, а промишленото производство е в размер на 7,1 хил. тона (39%). Споставката на годишна база показва увеличение в общия размер на производството с 1,5 хил. тона, което се дължи на по-големия брой заклани животни.
- Поголовието от месодайни крави нараства до 166,5 хил. броя животни към 31 ноември 2021 г. по официална информация, спрямо 139,7 х. бр. през 2020 г. и 116,2 х. бр. през 2019 г. Повишаващата се издръжка на производството вероятно ще доведе до известно свиване, като по предвиждания на САРА числеността в края на 2022 г. ще възлезе на 129 хил. глави
- Броят на свинете през изминалата година нараства до 694 663 животни (+17% на годишна база), превишавайки отчетения през 2018 г. (преди разпространението на АЧС в страната) – 654 554 бр. Произведеното количество свинско месо – 83,1 хил. тона надхвърля значително равнището на производство от 2020 г. – 66,3 хил. тона и е почти на нивото от 2019 г. – 83,2 хил. тона. Очакванията са за силно производство и през 2022 г., което може да е за сметка на намаляване поголовието в стадата, предвид силния натиск върху маржините на производителите.
- След известното задържане на цените на едро на свинското месо през първото тримесечие на 2022 г., което се случваше за сметка на производителите, те постепенно започват да се покачват, отразявайки растящите разходи. САРА оценява средните цени на свинско месо за 2022 г. да са 3,9 лв/кг, като за първите четири месеца средната цена е 3,48 лв/кг..
- Произведеното пилешко месо през 2021 г. е в размер на 106,8 хил. тона и превишава с 2,7% равнището на производство от 2020 г. През първите два месеца на настоящата година в промишлени условия са добити 16,7 хил. тона, което е с 20,1% над отчетеното ниво за същия период на 2021 г. Цените ще се задържат високи и през идните два месеца, под влияние на поскъпването на ресурсите и проблемите с предлагането на пазара.

Важни събития през м.май, 2022 г.

- Според доклад на ЕК, прилаганите през периода 2014-2020 г. инструменти на ОСП като цяло оказват положително въздействие за подобряване на хуманното отношение към животните и намаляване употребата на антимикробни средства. Основна препоръка към държавите-членки е да прилагат комплекс от по-широко разпространени механизми, както и да конкретизират целите си по отделни сектори. Отбелязана е необходимостта от разработване на единна методология на ниво ЕС, документираща най-добрите практики, както и на индикатори за оценка на напредъка.

Цени, лв./тон кланично тегло					
	02.2022	03.2022	04.2022	05.2022*	06.2022*
Говеждо и телешко месо	5339	4714	5985	5650	5500
Свинско месо	3403	3462	3618	3900	4100
Пилешко месо	3540	4068	4518	4350	4200
Агнешко месо	14160	14375	16468	-	-

*Прогнозни цени

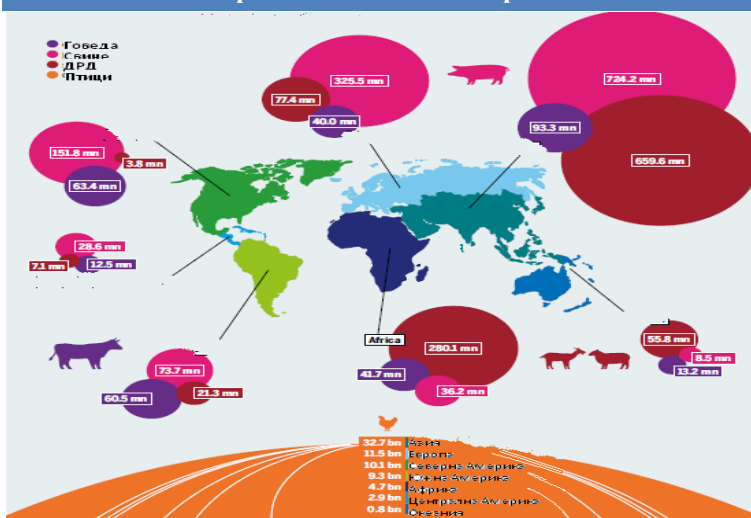
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Световните цени на месото отбелязаха поредното си увеличение през м.април. Глобалният индекс, отчитан от ФАО достигна 121,9 пункта, повишавайки стойността си с 2% спрямо предходния месец и с 16% на годишна база. Отбелязаният растеж произтича предимно от покачването на цените на пилешкото месо (+5% на месечна база).
- Експертите от Рабобанк прогнозира забавяне на световното производство и търговия със свинско месо през второто тримесечие на 2022 г. Растящите разходи (най-вече за фуражи и енергия) и силният натиск върху производствените маржове ще доведат до свиване на стадата в много региони.
- Силното глобално търсене и инфлационните фактори ще поддържат високи цените на пилешкото месо и през второто тримесечие на настоящата година, според доклада на Рабобанк. Прекъсването на износа от Украйна, повишените с над 20% цени на фуражите, както и разпространението на инфлуенца по птиците в Северното полукуълбо, създават пазарни смущения с негативно отражение върху продоволствието най-вече в държавите от Африка с ниски доходи на населението.

Заклани животни в брой в кланиците по видове и региони през 2019 г. в млн. и млрд.

Източник: https://eu.boell.org/sites/default/files/2021-09/MeatAtlas2021_final_web.pdf?dimension1=ecologyф

